

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Luisa Rekalde Urdanpilleta

*Oiartzun,
Gipuzkoa
(1928)*

Aurkibidea

Biografia

Ugaldetxo auzoko Garro baserrian jaioa. Zortzi senidetan seigarrena. Aita bertakoa zen, perratzailea, eta ama Altzibarkoa. Manuel morroia ere beraiekin bizi zen. Moja ikastetxean ibili zen. Gerra etorri zenean amonaren etxera joan ziren, eta etxea soldaduz bete zitzairen. Aita kartzelara sartu zuten, nazionalista zelako. Gerra ondoren Donostian ibili zen ikasten, Señoritas de San Vicente ikastetxean. Ahizpekin batera kanporako josten hasi zen gero. Irunera ezkondu zen, eta lau seme-alaba izan zituzten. Txingudi Ikastolaren sorreran parte hartu zuen.

Zintak

OIA-108

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-07-20
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

OIA-109

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-07-20
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

OIA-111

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-08-18
- **Iraupena:** 71 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

OIA-112

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-08-18

- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Pospolinetako kantua: "Errotatxo maitea"

- **Erref:** OIA-111/004
- **Iraupena:** 0:05:04. **Hasi:** 00:02:39. **Bukatu:** 00:07:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublikak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Batzokia eta pospolinak. Abestu egiten zuten. Antzerkia egiten zuten batzuek. Dotrina ere bertan ikasten zuten. "Errotatxo maitea". Mutilek ikurrinarekin egiten zuten dantza.

2. "Oiartzun alde" kantua

- **Erref:** OIA-111/005
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:10:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa

Laburpena:

<p>Aita oso kantuzalea zen, eta bi ahotsetara abesten erakusten zien. "Oiartzun alde" kantua; Basarriren bertsoak.</p>

3. Mendibururen kantua

- **Erref:** OIA-111/006
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:10:16. **Bukatu:** 00:12:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Aita Mendiburu Oiartzungo jesuitari egindako kantua abesten dute.

4. "Xarmangarria zera" abestia

- **Erref:** OIA-111/008
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:12:11. **Bukatu:** 00:14:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

"Xarmangarria zera" kantua, Iparraldekoa, aitak erakutsitakoa, abesten dute.

5. "Eguzki denean" kantua

- **Erref:** OIA-111/009
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:14:14. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

"Eguzki denean" kantua, Iparraldekoa.

6. `Basarri´ren `Gazte denboran neska bati´ bertsoak

- **Erref:** OIA-111/011
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:15:30. **Bukatu:** 00:19:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>Basarri bertsolariaren bertsoak, `Gazte denboran neska bati´. Manuel Olaizola Uztapide Oartzunera ezkondu zen. Basarri eta biak elkarrekin ibiltzen ziren.</p>

Transkripzioa

- Beste gauza ez dugu kantatu "Emakumeak lore..."
- Bai, bai.
- Bai? Kantatu duzute lehenok?
- Hori bertsuori ez, baiña kantatu dittugu bi.
- A bai?
- Hori ez dugu kantatu.
- Ez.
- Sarakua [ez dugu kantatu], `Basarri´nak.
- A, bueno.
- `Basarri´k Saran jarriyak.
- Saran jarriyak. Porke esan [zun], hara jun ta esan ziyola: "Bota nazu neri berso bat". E? Eta orduan...
- Bai, ta neskatxari bota zizkiyon.
- Eta bota zittun hiru berso eta gero bota ziyon bat berari.
- "Zorionean egin nuen nik Sara herrira bisita", ezta?
- Bai, ez dugu abestu.

Zorionean egin nuen nik
Sara herrira bisita,

ta txoraturik gelditu nintzan
damatxo bat ikusita. (bis)
Zu goratzeko ez daukat hitzik,
o bihotzeko Klarita,
hain zera bihotz-ikuitzalea,
ene hain zera polita! (bis)

- Hori da berari bota ziyona.

Nere begiak arpegi hori
sarri nahi dute aurrean;
soinez urruti banago ere
gogoz hor nazu hurrean.(bis)
- Oain azkenekua, e?

Zu goratzeko ez daukat hitzik...

- Ez. O utzi zazute ta oain azkenekoa. Zergatik hirugarrena ez zen hasi beharrik. Lehenengoa ta azkenekoa esan dugu.
- Hala da. Hala esan dugu.
- Ez gea dena... Lau zian, baiña lehenengoa ta azkenekoa gogoratzan [dugu] ondo.
- Aber, ze iruditzen... "Emakumeak lore bezela", ez?
- Bai, hori da azkenekoa.
- Hori aittatxona zen gehiena, ez?
- Gure aittak esaten zun oso zail dela emakume bati hainbeste gauza esatea horren hitz gutxikin.
- Bai, eta hor ikusten zala —`Baserri´ eta `Uztapide´ elkarrekin ibiltzen zian, hemen Oiartzuna ezkondu baizen `Uztapide´, ta— ordun, `Uztapide´ berez bertsolari hobia zela, baiñan ikusten zala `Basarri´k eskola gehio zula, eta batez ere abesti horretan ikusten dela benetan ze poeta zen.
- Oin abestuko dugu oain. E?
- Baiño mantsoxio, "porque no se entiende lo que decimos".
- Horren azkenekua.
- Aber, hasi gaittezen. Nota.
- "Emakumeak...", altoxio.
- "Emakumeak...". Ez, oso alto dago.

Emakumeak lore bezela
hartu ditzagun aurrena
ta goazen danok beroiek dauden
baratzatxoan barrena (bis)
danok usaitsu, guri ta mardul
hau begien gozamina!
baiña neretzat zu dan-danetan
klabeliñik ederrena. (bis)

- Hoi esaten zun gure aittak zela.
- Hoi baiño ederragoik zerbait ba al da, ba?

7. Don Manuel Lekuona eta "Aintza zeruan" kantua

- **Erref:** OIA-111/012
- **Iraupena:** 0:04:58. **Hasi:** 00:19:12. **Bukatu:** 00:24:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Abestiak artoa zuritzen ari zirela ikasten zituzten, aitarekin, baita bazkalondoan ere. Baserriz baserri ibiltzen ziren kantuan, Eguberrietan. Don Manuel Lekuonak abesti berri bat ematen zien urtero. "Aintza zeruan" kantua abesten dute.</p>

8. 'Ehun dukat' antzezlaneko kantuek

- **Erref:** OIA-111/014
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:24:40. **Bukatu:** 00:28:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Antzerkiak egiten zituzten Oiartzunen, erdaraz eta euskaraz. Astigarragara joan zen, eta hankak ilunduta zituelako "hanka zikina" esaten zieten. Don Manuel Lekuonaren Ehun dukat antzezlan. Sari bat irabazi zuen.</p>

9. "Oiartzun, gogor erantzun"

- **Erref:** OIA-111/015
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:28:35. **Bukatu:** 00:30:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Oiartzungo Don Pablo apaizak kantuek erakusten zizkien umetan. "Oiartzun, gogor erantzun" kantua. Gipuzkoako kongresu eukaristikora nola joan ziren jantzita.

10. "Neska gazte balientia" kantua

- **Erref:** OIA-111/016
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:30:32. **Bukatu:** 00:32:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

San Estebanetan kantatzen duten beste kantu bat. "Neska gazte balientia", Oiartzungo kanta.

11. Eskolako kontuak; erdaraz ahozkatzeko arazoak

- **Erref:** OIA-111/018
- **Iraupena:** 0:04:24. **Hasi:** 00:32:30. **Bukatu:** 00:36:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolan "madre" eta "cinco" gaizki esaten zutelako maistrak esaten ziena. Anekdotak bat kontatzen dute.

12. Erdara ikasteko, eraztuna

- **Erref:** OIA-111/019
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:36:54. **Bukatu:** 00:39:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Oiartzungo eskolak: mojak eta eskola publikoa. Mojek erdaraz egiten zieten, eta beraiek ulertu ez. Katonetik kartilara. Ugaldetxo auzoko eskola. Erdaraz ikasteko, eraztuna. Azkenari makilarekin jotzen zion maistrak.

13. Eskolako kontuak, anaiarenak

- **Erref:** OIA-111/023
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:41:40. **Bukatu:** 00:42:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Anaia eskolako komunean sartu zuen maistrak; hark atea bota zuen.

14. Umeentzako abestiak

- **Erref:** OIA-111/025
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:45:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Haurtxo txikia sehaskan dago" sehaska kanta. Amonak Joxe Antoniori kantatzen zion kanta. Amak kantatzen zuen abestia, erdaraz: "Señor San Jose".

15. Erdarazko abestia, amak kantatzen zuena

- **Erref:** OIA-111/026
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:45:59. **Bukatu:** 00:48:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Amak erdaraz kantatzen zuen kantu bat abesten dute, arrantzale herri bati buruzkoa: "En la falda de una montaña".

16. "Artzain buruzuri bi" kantua

- **Erref:** OIA-111/027
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:48:02. **Bukatu:** 00:49:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak

Laburpena:

<p>Eguberritako kantua: "Artzai buruzuri bi".</p>

17. "Agertu da Jaungoikoa"

- **Erref:** OIA-111/028
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:49:17. **Bukatu:** 00:51:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Eguberritako kantua. "Agertu da Jaungoikoa". Mari Carmen Gantzarain zen abesbatzako irakaslea.</p>

18. San Nikolasen kanta

- **Erref:** OIA-111/029
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:51:50. **Bukatu:** 00:54:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

San Juan festak eta San Nikolas. San Nikolasen kanta, etxez etxe kantatzen zuten kalean.

19. 'Agur Maria' kantua

- **Erref:** OIA-111/032
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:55:25. **Bukatu:** 00:58:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Agur Maria kantua abesten dute. Antzezlan batean kantatzen zuten. San Juan abestia ez dute gogoratzen. Gerra aurretik Santa Ageda ospatu zuten, batzokiak antolatuta.</p>

20. Oiartzungo bertsolariak; 'Pello Errota'

- **Erref:** OIA-111/033
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:58:45. **Bukatu:** 01:02:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

<p>Oiartzunen bertsolari asko zeuden. Igandetan, denak joaten ziren mezetara. Corpus Eguneako prozesioa. Sagardotegian biltzen ziren gazteak, eta bertsotan aritzen ziren. Inguruko herrietatik ere joaten ziren sagardoa edatera. Pello Errota eta haren arreba.</p>

21. Bertsopaperak; osaba Benantzioren bertsoak

- **Erref:** OIA-111/034
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 01:02:12. **Bukatu:** 01:04:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Bertsopaperak saltzen zituzten Oiartzungo plazan. Aitak asko zituen, baina gerra etortzean bota egin zituen. Osaba Benantzio Rekaldek jarritako bertsoak.

22. 'Basarri'ren bertsoak; "Oiartzungo neskatilak"

- **Erref:** OIA-111/035
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 01:04:17. **Bukatu:** 01:08:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>Basarrik langile batailoietan zegoela jarritako bertsoak, Lesakara festetara joan zirenekoak. Basarriren beste bertso batzuk, Oiartzungo neskatilei jarriak.</p>

23. Langileen Batailoietako mutilei jaten ematen

- **Erref:** OIA-111/037
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 01:09:12. **Bukatu:** 01:11:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Langileen Batailoiak Aritxulegin egoten ziren, eta ahal zutenean Ugaldetxora joaten ziren. Amak potajea ematen zien. Gaizki jantzita ibiltzen ziren. Taloak. Batek bonbilla lapurtu zien.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com